

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Conditional freedom : free soil and fugitive slaves from the US South to Mexico's Northeast, 1803-1861

Mareite, T.J.F.

Citation

Mareite, T. J. F. (2020, February 13). *Conditional freedom : free soil and fugitive slaves from the US South to Mexico's Northeast, 1803-1861*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/85166>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/85166>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/85166> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Mareite T.J.F.

Title: Conditional freedom : free soil and fugitive slaves from the US South to Mexico's Northeast, 1803-1861

Issue Date: 2020-02-13

Summary

Conditional Freedom: Free Soil and Fugitive Slaves from the US South to Mexico's Northeast (1803-1861) proposes a social and political history of the intertwined contests over free soil and the settlement of self-emancipated slaves from the US South in Mexico's Northeast during the first half of the nineteenth century. While the scholarly literature has commonly focused on fugitive slaves escaping to the northern states and Canada through the "Underground Railroad", it provides new insights on the evolving social and political geography of freedom and slavery in nineteenth-century North America by exploring the development of southern routes of escape from slavery in the US South and the experiences of fugitive slaves in the US-Mexico borderlands. *Conditional Freedom* thereby examines how the soaring tension between free soil and slavery affected self-liberated slaves from the US South who escaped to Mexico and how enslaved freedom-seekers sought to intensify and benefit from this contradiction. Building upon the typology laid out by Damian Pargas between informal, semi-formal and formal freedom, this study argues that Mexico emerged as a site of *conditional freedom* for self-emancipated slaves from the US South across the border. Before and during escape attempts, enslaved people's ability to attain freedom in Mexico was deeply conditioned by series of demographical, socioeconomic, environmental and political structures. Across the Mexican border, the capacity to conserve freedom was made conditional by violent incursions by slaveholders and mercenaries into Mexican territory as well as the inconsistencies of Mexico's free-soil policy.

Mexico turned from a colonial society with slaves into an abolitionist nation during the 1820s, with the general suppression of slavery in 1829, reasserted eight years later, as culmination. As scholars such as Sean M. Kelley and James D. Nichols have pointed out, enslaved people's rising familiarity with Mexico's progressive legal provisions on slavery led hundreds of them to make a bid for freedom across the border. Bondspeople who absconded to Mexican lands from the burgeoning slaveholding territories of Louisiana, Texas, Mississippi and Arkansas embodied the violent entanglement between emerging free-soil areas and the advancing frontier of the Second Slavery in the US-Mexico borderlands from 1803 to 1861. Free soil and the Second Slavery were, to some extent, mutually constitutive. Because the cotton frontier progressed west of the Mississippi River after the US purchase of Louisiana, Mexico gradually adopted free-soil policy both as claim-making in the international concert of nations and a means to defend its sovereignty against slavery's encroachments into its lands. Equally, Mexico's asylum policy impacted the development of the Second Slavery in the borderlands, which underpinnings were made precarious by the emancipatory calling of the border.

This dissertation builds upon a scholarship that can be schematically divided into two sets of literature. Firstly, it connects to a corpus of studies that has addressed the legacy of people of African-descent in colonial and postcolonial Mexico. Secondly, it is embedded into a historiography examining slave flight in the US-Mexico border

area that has emerged during the 1970s at the junction between borderland and slavery studies. Part 1, “*Fleeing Slavery*”, follows the trajectory of self-emancipated African Americans from the US South to the Mexican border. Part 2, “*Crafting Freedom*”, delves into the formation of Mexico’s free-soil policy and the experiences of self-emancipated African Americans across the Mexican border.

Through the Mexican case, this study demonstrates the limits of the enlightened paradigm that ties freedom and literacy together, a connection that originated in the production of large volumes of accounts on and by escaped slaves under the aegis of antislavery societies in the northern states and Canada during and after the Antebellum period. Because self-emancipated African Americans in the US-Mexico borderlands left very few autobiographical traces, this study draws mostly upon municipal, county and state archives, military and judicial records, diplomatic and personal correspondence, newspaper articles and “runaway slave” advertisements, petitions as well as memoirs and travel accounts in reconstructing the entangled stories of slave refugees and free soil in the US-Mexico borderlands.

Building especially upon Sean M. Kelley’s study, Chapter 1 seeks to advance the still limited existing scholarly knowledge on self-liberated bondspeople’s backgrounds, profiles and motives for escape from the US South to Mexico’s Northeast. A complex set of reasons determined enslaved people to flee, including (but not limited to) experiences of forced migration, extreme plantation violence, the will to recreate family units, attempts to avoid separation from relatives, the lack of family ties in receiving environments as well as conflicts between enslavers and enslaved people. Its main argument lies in the observation that, despite the progress of Mexico’s emancipatory image as a safe haven for African Americans after national independence, not all bondspeople stood equal when it came to fleeing, with young – aged between 20 and 30 – and qualified male slaves more likely to abscond (successfully or otherwise) than the rest of the enslaved population.

Chapter 2 explores how enslaved freedom-seekers developed a wide array of social, logistic, material and geographical strategies to ensure their flight’s success. It retraces the development of *ad hoc* networks of assistance to fugitive slaves as well as opposite web of legal and extra-legal crackdown. Challenging the use of the notion of “Underground Railroad” for the US-Mexican case, its main argument is that support to slave refugees, when and where it existed, remained for the most part loose and precarious. This chapter further emphasizes both the empowering and limiting nature of geographical and environmental structures in relation to slave flight in the US-Mexico borderlands. In so doing, *Conditional Freedom* thus offers a case study of individual agency being exerted within and against the oppressive social, legal and political structures of racial slavery throughout the US South.

Chapters 3 and 4 depart to some extent from the micro-historical focus on self-emancipated slaves to locate their individual struggles for freedom within the wider political, social and economical developments affecting the US-Mexico borderlands

from 1803 to 1861. They retrace the transition from fairly inconsistent and unorganized official responses to the arrival of self-emancipated bondpeople under the Spanish colonial period to the legal entrenchment of the principle of unconditional or formal freedom that became independent Mexico's policy towards foreign self-emancipated slaves. Yet, far from tracing an absolutely linear movement, these two chapters instead argue that, at least up to the US-Mexican war, the development and enforcement of Mexico's free-soil policy was controversial not only among US agents, slaveholders and public figures, but also to some extent among Mexican officials themselves.

Given the contested nature of Mexico's free-soil policy towards fugitive slaves, it is unsurprising to notice that many enslaved freedom-seekers consciously sought to remain out of reach from civilian and military Mexican officials across the border, thus enjoying freedom in an *informal* way, instead of negotiating their *formal* freedom with local authorities across the border. For instance, many self-liberated bondpeople found refuge among independent indigenous populations inhabiting the border area, or simply remained in the woods, swamps and mountains, away from their enslavers and away from the state. Even in a state of official recognition and (uncertain) support, self-emancipated slaves turned out to be mostly self-reliant and in search of their own interests while settling in Mexican territory, as for instance illustrated by the small slave refugee communities residing at Nacogdoches and Trinidad de Salcedo before 1809.

These two chapters also delve into the many ways (and not only foreign filibustering raids) by which the newly acquired freedom for enslaved freedom-seekers was *contested* in Mexico's Northeast and, as a result, made *conditional* despite the federal state's rising commitment to granting formal freedom to foreign refugees from slavery. Both chapters 3 and 4 seek to explore forms of continuities and discontinuities in official discussions about slave flight, the political responses accompanying the arrival of fugitive slaves in Mexican towns, as well as patterns of settlement across the border. While slave flight became a particularly contentious issue in the wake of the US-Mexican war, many of the components of the fugitive slave crisis analyzed in chapter 4 had already been forged during the previous decades.

Mexico's free soil not only jeopardized the country's northeastern borderlands but also backfired into the US, as it impacted the nature (as well as the territorial expansion) of the US Southwest's regime of slavery. While previous scholarly literature has rightly focused on the deleterious impact of mercenaries violating Mexican sovereignty in search of fugitive slaves, slave flight arguably turned into a far more burning issue on the US side of the border than on the Mexican one, as it gradually intersected with the ideological and political warfare raging between the South and the North on slavery in the late Antebellum period. In the US Southwest, frontier communities became fearful of economic ruin and grew concerned that fugitive slaves (and enslaved people in general) might turn into a fifth column in the fight for hegemony between the US and Mexico. Slave flight was one of the motives why so many Southwesterners turned against their federal government at the height of the

sectional crisis during the late 1850s, as they considered it a threat to the South's expansion and, more fundamentally, to their own individual freedom to exploit black people.

Samenvatting

Conditional Freedom: Free Soil and Fugitive Slaves from the US South to Mexico's Northeast (1803-1861) beschrijft de sociale en politieke geschiedenis van de strijd tussen "vrije grond" (*free soil*) en zelf-geëmancipeerde slaven uit het zuiden van de Verenigde Staten die settelden in het noordoosten van Mexico tijdens de eerste helft van de negentiende eeuw. Terwijl de wetenschappelijke literatuur vooral is gefocust op de tot slaaf gemaakte Afrikaanse Amerikanen die naar de noordelijke staten en Canada zijn gevlucht via de "Underground Railroad", biedt dit proefschrift nieuwe inzichten in de ontwikkeling van de sociale en politieke geografie van vrijheid en slavernij in het negentiende-eeuwse Noord-Amerika door het bestuderen van de opkomst van ontsnappingsroutes uit het zuiden van de VS en de ervaringen van de voortvluchtige slaven in de VS-Mexico borderlands. *Conditional Freedom* onderzoekt hoe de stijgende spanningen tussen "vrije grond" en slavernij zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen die naar Mexico zijn gevlucht heeft beïnvloed, en omgekeerd, hoe zogenaamde "weggelopen slaven" profiteerden van deze tegenstrijdigheid.

Dit proefschrift is gebaseerd op de typologie van Damian Pargas over informele, semi-formele en formele vrijheid. Het betoogt dat Mexico zich ontwikkelde tot een plek van *formele vrijheid*, met de belangrijke nuance dat vele zelf-geëmancipeerde slaafgemaakten vanuit het zuiden van de VS *voorwaardelijke vrijheid* over de grens feitelijk ondervonden. Voor en tijdens de vluchtpogingen was de mogelijkheid om vrijheid te bereiken in Mexico geconditioneerd door een aantal demografische, sociaaleconomische, ecologische en politieke structuren. Over de Mexicaanse grens kwam het vermogen om vrijheid te behouden in gevaar door gewelddadige invasies van slavenhouders en hun huurlingen in het Mexicaans grondgebied en het inconsistente Mexicaanse vrije grond beleid.

Mexico evolueerde van een koloniale maatschappij met slaven tot een Staat waar slavernij tijdens de jaren 20 van de 19de eeuw afgeschaft werd, een proces met als hoogtepunt de algemene afschaffing van de slavernij in 1829. De historici Sean M. Kelley en James D. Nichols merkten al op dat de stijgende gewaarwording over het Mexicaanse progressieve beleid rondom slavernij ertoe leidde dat honderden van hen over de grens vluchten. Dit onderzoek naar de tot slaaf gemaakte Afrikaanse Amerikanen die ontsnapte naar Mexico uit de bloeiende slavengebieden van Louisiana, Texas, Mississippi en Arkansas tonen een gewelddadige verband tussen groeiende vrije grond gebieden en de uitbreiding van de grenzen van de Tweede Slavernij ("Second Slavery") in the VS-Mexico borderlands vanaf 1803 tot 1861. "Vrije grond" en de Tweede Slavernij waren in zekere mate onderling verweven. Omdat het katoen grensgebied ten westen van de Mississippi Rivier na de aankoop van Louisiana bij de VS hoorde, voerde Mexico geleidelijk een vrije grond politiek in om zich op het internationale toneel te

plaatsen en om zijn soevereiniteit te behouden tegen de schending van slavernij op haar grondgebied. Tegelijkertijd heeft de Mexicaanse asielpolitiek de ontwikkeling van de Tweede Slavernij in de grensgebieden beïnvloedt.

Deze thesis bouwt voort op wetenschappelijk onderzoek dat verdeeld is in twee soorten literatuurstudies. *Conditional Freedom* sluit ten eerste aan bij onderzoeken over de erfenis van mensen van Afrikaanse afkomst in het koloniale en postkoloniale Mexico. Ten tweede is het ingebed in de historiografie over marronage in het VS-Mexico grensgebied dat in de jaren zeventig opkwam op de kruising tussen de studies over grensgebieden en slavernij. Deel 1, “Fleeing Slavery”, volgt het traject van zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen vanuit het zuiden van de VS naar de Mexicaanse grens. Deel 2, “Crafting Freedom”, behandelt de ontwikkelingen rondom de Mexicaanse vrije grond politiek en de ervaringen van de zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen over de Mexicaanse grens.

Dit proefschrift benadrukt de grenzen van het verlichte paradigma dat vrijheid en geletterdheid verbind, een connectie die afkomstig is uit de publicatie van grote hoeveelheden (auto)-biografieën geschreven door en over voortvluchtige slaven onder auspiciën van anti-slavernij organisaties in de noordelijke staten en Canada tijdens en na de Antebellum periode. Omdat zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen in de VS-Mexico borderlands zeer weinig autobiografische bronnen hebben achtergelaten, is er gebruik gemaakt van gemeentelijke, provinciale en Staatsarchieven, militaire en juridische documentatie, diplomatieke en persoonlijke correspondentie, krantenartikelen en “gevluchte slaaf” advertenties, verzoekschriften, memoires en reisverhalen voor het reconstrueren van de verhalen van voortvluchtige slaven en vrije grond gebieden in de VS-Mexico borderlands.

Voortbouwend op de studie van Sean M. Kelley, streeft hoofdstuk 1 naar een verfijning van de bestaande wetenschappelijke kennis over de achtergronden van zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen, hun profielen en motieven voor de vlucht uit de VS naar het noordoosten van Mexico. Een complex geheel van redenen bepaalde dat slaven moesten vluchten, waaronder (maar niet beperkt tot) gedwongen migraties, extreem plantage geweld, de wil om gezinsbanden te herenigen, ter voorkoming van het uit elkaar halen van families, het gebrek aan familiebanden in nieuwe slavengemeenschappen en conflicten tussen slavenhouders en slaven. Het voornaamste argument ligt in het feit dat, ondanks de toename van het emancipatoire imago van Mexico als een veilige haven voor Afrikaanse Amerikanen na de onafhankelijkheid, niet alle slaven gelijk stonden wanneer het ging om ontsnapping: jonge – tussen 20 en 30 jaar – en gekwalificeerde mannen hadden meer kans om te vluchten (succesvol of niet) dan de rest van de tot slaafgemaakte bevolking.

Hoofdstuk 2 verkent hoe voortvluchtige slaven een reeks sociale, logistieke, materiële en geografische strategieën ontwikkelden om het succes van hun vlucht te garanderen. Het schetst de ontwikkeling van *ad hoc* bijstandsnetwerken aan voortvluchtige slaven, evenals juridische en extralegale restricties. Het voornaamste

argument is dat de steun aan zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen, wanneer en waar deze bestond, los en precair bleef. In dit hoofdstuk wordt verder nadruk gelegd op zowel het stimulerende als het beperkende karakter van geografische en ecologische structuren ten aanzien van ontsnapping in de VS-Mexico borderlands. *Conditional Freedom* biedt hierdoor een casestudy van individuele *agency* ten tijden van onderdrukkende sociale, juridische en politieke structuren van raciale slavernij.

Hoofdstukken 3 en 4 wijken enigszins af van de micro-historische focus op zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen door hun individuele strijd voor vrijheid te plaatsen binnen de bredere politieke, sociale en economische ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de VS-Mexico borderlands tussen 1803 en 1861. Het analyseert de overgang van onsamenhangende en ongeordende officiële reacties op de komst van gevluchte slaven in Spaanse koloniale periode naar de juridische verankering van het principe van de onvoorwaardelijke (of formele) vrijheid van het onafhankelijk Mexico jegens buitenlandse zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen. Niettemin betogen deze twee hoofdstukken dat ten minste tot de Amerikaanse-Mexicaanse oorlog, de ontwikkeling en de uitvoering van het Mexicaanse vrije grond beleid controversieel bleef, niet alleen bij agenten, slavenhouders en publieke figuren uit de VS, maar in zekere zin ook door Mexicaanse ambtenaren zelf en dat dit verre van een absoluut lineair proces was.

Gezien het omstreden karakter van het Mexicaanse vrije grond beleid voor voortvluchtige Afrikaanse Amerikanen is het niet wonderbaarlijk dat veel slaven bewust probeerden buiten het bereik van civiel en militaire Mexicaanse autoriteiten te blijven en dus informele vrijheid genoten, in plaats van over hun formele vrijheid te onderhandelen met lokale Mexicaanse overheden. Veel voortvluchtige Afrikaanse Amerikanen vonden bijvoorbeeld bescherming bij onafhankelijke inheemse bevolkingen welke in de borderlands woonden of verbleven simpelweg in bossen, moerassen of gebergten, ver weg van slavenhouders en de Staat. Zelfs in een situatie van officiële erkenning en (onzekere) bescherming, waren zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen meestal zelfstandig en op zoek naar hun eigen belangen tijdens het neerstrijken op Mexicaans grondgebied, zoals bijvoorbeeld wordt geïllustreerd door de voortvluchtige slaven-gemeenschappen gevestigd in Nacogdoches en Trinidad de Salcedo voor 1809.

Deze twee hoofdstukken onderzoeken ook de diverse manieren (niet alleen bij de buitenlandse invallen) waarop de nieuw bevochten vrijheid voor zelf-geëmancipeerde Afrikaanse Amerikanen in noordoosten Mexico onder druk stond, en daardoor hoe deze vrijheid – ondanks de stijgende betrokkenheid van de federale Staat bij de toekenning van formele vrijheid aan buitenlandse gevluchte slaven – kwetsbaar bleef. Beide hoofdstukken 3 en 4 verkennen vormen van continuïteit én verandering in officiële besprekingen over de vlucht van tot slaaf gemaakte Afrikaanse Amerikanen, de politieke reacties op de komst van voortvluchtige slaven in Mexicaanse steden en de vestigingspatronen in Mexico. Terwijl de gevluchte slaven een zeer omstreden discussiepunt werden tijdens de VS-Mexicaanse oorlog, waren veel van de

componenten van de voortvluchtige slaven “crisis”, geanalyseerd in hoofdstuk 4, al decennia eerder gevormd.

Het Mexicaanse “vrije grond” bracht niet alleen een dreiging in de noordoostelijke borderlands, maar ook in het karakter en de territoriale expansie van slavernij in het zuidoosten van Amerika. Wetenschappelijke literatuur is vooral (en terecht) gefocust op de negatieve effecten van huurlingen op zoek naar gevluchte Afrikaanse Amerikanen op de Mexicaanse soevereiniteit, terwijl de vlucht van tot slaaf gemaakte personen ongetwijfeld een veel nijpender probleem aan het Amerikaanse zijde van de grens dan aan de Mexicaanse werd toen de ideologische en politieke strijd tussen het zuiden en het noorden over slavernij in de late Antebellum periode toenam. In het zuidoosten van de VS, heerste angst over economische achteruitgang en werd gevreesd dat voortvluchtige Afrikaanse Amerikanen een nieuwe partij zouden gaan vormen in de strijd om de hegemonie tussen de VS en Mexico. De vlucht van veel tot slaaf gemaakte personen was één van de drijfveren waarom zoveel “Southwesterners” zich tegen hun federale overheid keerden op het hoogtepunt van de crisis in de late 1850s, omdat zij de voortvluchtige slaafgemaakten “crisis” als een bedreiging beschouwden voor de zuidelijke expansie, en belangrijker, voor hun eigen individuele vrijheid om zwarte mensen te exploiteren.